

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, професора Куркової Ксенії Миколаївни на дисертаційне дослідження Рудяка Івана Сергійовича на тему «Засади антикризового публічного адміністрування в Україні», поданого до захисту у спеціалізовану вчену раду Науково-дослідного інституту публічного права на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність дослідження на тему «Засади антикризового публічного адміністрування в Україні» обумовлена сучасними викликами, з якими стикається країна. У контексті соціально-економічних, військово-політичних, енергетичних, екологічних та інших кризових явищ, ефективне антикризове публічне адміністрування є критично важливим для забезпечення стабільності, національної безпеки та сталого розвитку.

Як відзначає сам автор, – «Свого часу з метою забезпечення реформування системи державного управління в Україні, створення умов для побудови відповідно до Конституції України демократичної, соціальної, правової держави, утвердження і забезпечення прав людини і громадянина указом Президента України № 810/98 було проголошено необхідність поетапного створення такої системи державного управління, що забезпечить становлення України як високорозвинутої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії, дозволить їй стати впливовим чинником у світі та Європі. Зокрема передбачалось формування системи державного управління, яка стане близькою до потреб і запитів людей, а головним пріоритетом її діяльності буде служіння народові, національним інтересом. Ця система державного управління повинна бути підконтрольною народові, прозорою, побудованою на наукових принципах і ефективною». Втім досі публічне адміністрування в Україні має ряд негативних тенденцій розвитку, подолання яких цілком ймовірно можна досягти у спосіб становлення та розвитку антикризового публічного адміністрування в Україні.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації, відзначаються високим рівнем обґрунтованості. Це підтверджується низкою аспектів. По-перше, автор дослідження, Іван Рудяк, ретельно опрацював значну кількість джерел, серед яких представлені як теоретичні наукові праці, так і роботи практичного спрямування. Це свідчить про комплексний підхід до вивчення теми, що охоплює як теоретичну, так і практичну складову. Особливу увагу було приділено аналізу джерел теоретичного характеру, про що свідчить ґрунтовний огляд великої кількості таких матеріалів у дисертації. Крім того, автор, ведучи наукову полеміку з юристами-дослідниками, сформував власні висновки, рекомендації та узагальнення, що додає роботі оригінальності та наукової новизни.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, мають вагоме загальнонаціональне значення, що підтверджується актами про впровадження результатів дисертаційного дослідження, які можуть бути використані в: науково-дослідній сфері – для подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права і процесу (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); практичній діяльності – для вдосконалення чинного законодавства в частині підвищення результативності реалізації механізмів антикризового публічного адміністрування в Україні; освітньому процесі – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Науковим положенням, висновкам і рекомендаціям, сформульованим у дисертації, властивий високий ступінь наукової новизни. Дисертація є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, що надає наукове обґрунтування теоретико-методологічних засад та розкриває практичні рекомендації щодо вирішення

актуальних проблем становлення та розвитку антикризового публічного адміністрування в Україні. За результатами проведеного аналізу сформульовано наукові положення та висновки, запропоновані особисто здобувачем.

Досить чітко та структуровано автор підійшов до характеристики інституту публічного адміністрування в Україні, що здійснено ним через призму псевдостійкості, адже: 1) нормативної фіксації означений інститут так і не здобув, а подальший його розвиток об'єктивується реформуванням інститутів публічної та державної служби, оптимізацією точкових аспектів діяльності органів виконавчої влади та окремо – органів місцевого самоврядування; 2) довіра громадян до виконавчих органів та органів місцевого самоврядування залишається на низькому рівні, і стабільного підвищення цього індикатора поки не спостерігається; 3) рівень життя громадян України є вкрай низьким та відсутньою є відчутна динаміка до його покращення; 4) доведеною є не відповідність діяльності публічних адміністрацій Принципам публічного адміністрування Програми SIGMA.

Варто схвалити й наукове розуміння категорії «принципи антикризового публічного адміністрування в Україні» як системи ціннісних орієнтацій, які забезпечують ефективність і послідовність управлінських дій та рішень у спосіб наповнення їх ідейним змістом, що відображає відповідальне ставлення публічної адміністрації до охорони та захисту публічного блага через реалізацію публічного інтересу в короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Автором досить ґрунтовно та переконливо обґрунтовано необхідність підвищення результативності реалізації механізмів антикризового публічного адміністрування в Україні (наприклад, вирішення проблем: а) відсутності акцентуації на превентивній складовій реалізації публічного адміністрування в Україні, що проявляється браком статечного планування та оцінювання ймовірності наслідків від прийнятих управлінських рішень; б) ресурсного дефіциту держави, який обумовлений нераціональним використанням

бюджетних коштів, корупційною складовою, відсутністю середнього класу, низьким рівнем промислового та науково-технологічного розвитку, зростанням зовнішнього боргу, неефективною податковою політикою та стрімким розвитком тіньової економіки тощо; в) низького і неадекватного рівня оплати праці публічних службовців; г) інституційної неспроможності уряду діяти послідовно та передбачливо; д) недотримання нормотворцями вимог щодо «якості закону», що є основною причиною їхньої неефективності; е) недосконалості інституту відповідальності за прийняття управлінських рішень; ж) не сформованості механізмів міжвідомчих взаємодій, які мають забезпечувати узгодженість та координованість прийняття рішень на різних управлінських рівнях; з) дисбалансу впливу між центральним і місцевим рівнями управління, що породжує обмеження вільного вираження місцевих потреб та позбавляє локальний рівень управління можливості впливати на загальнонаціональну стратегію розвитку) у спосіб опрацювання цього питання комплексно та спеціалізовано, зокрема шляхом розробки та реалізації Концепції становлення антикризового публічного адміністрування в Україні, Стратегії реалізації антикризового публічного адміністрування в Україні на визначений період, а також плану заходів, необхідних для виконання її положень.

Окремо слід вказати, що автор дисертації навів достатньо аргументів стосовно доцільності: 1) зміцнення превентивного компоненту публічного адміністрування, запровадивши процедури: а) стратегічного планування на локальному, центральному та державному рівнях, положення яких мають формуватись на основі пріоритету потреб локального рівня; б) оцінки наслідків від прийняття управлінських рішень; 2) започаткування механізмів виходу із бюджетної кризи шляхом посилення процедур моніторингу та аудиту використання державних коштів, ефективного управління державним боргом, зміцнення антикорупційної спроможності держави та системи публічних закупівель; 3) забезпечення конкурентоспроможного рівня заробітної плати публічних службовців у кореляції з ефективним

використанням коштів державного бюджету; 4) забезпечення роботи допоміжної структури, що сприятиме процесу ухвалення стратегічних рішень урядом, відповідатиме за міжміністерську координацію; 5) посилення вимог до проведення оцінки проектів нормативно-правових актів; 6) встановлення механізмів контролю за якістю виконання обов'язків керівництва публічних адміністрацій; 7) підсилення ролі місцевих органів влади у формуванні загальнонаціональних стратегій розвитку сфери державного будівництва та забезпечити врахування місцевих потреб при прийнятті рішень на державному рівні.

Загалом у дисертації запропоновано та належним чином обґрунтовано значну кількість способів підвищення результативності реалізації механізмів антикризового публічного адміністрування в Україні.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, повною мірою викладені в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. За матеріалами дисертаційного дослідження опубліковано сім наукових публікацій, серед яких чотири статті – у наукових фахових виданнях, визначених МОН України як фахові з юридичних наук та три тези доповідей і повідомлень на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Наведене свідчить про те, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертації належно пройшли апробацію.

Проаналізувавши за кількісними та якісними показниками наукові роботи, які були опубліковані за матеріалами дисертаційного дослідження, слід узагальнити, що: 1) наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, повною мірою викладені в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, 2) наукові роботи, які були опубліковані, за матеріалами дисертаційного дослідження відповідають вимогам, встановленим у Наказі МОН України від 23 вересня 2019 року № 1220 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук».

Відсутність порушень академічної доброчесності. На основі аналізу змісту дисертації можна стверджувати, що автор повністю дотримувався принципів академічної доброчесності. У тексті роботи чітко зазначені посилання на джерела інформації, які використовувалися для запозичення ідей, розробок, тверджень чи фактів. Наведено вичерпну інформацію про результати наукових досліджень та застосовані методики. В дисертації не виявлено жодних ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи інших порушень норм академічної етики.

З огляду на це, дисертація є самостійною, завершеною та комплексною науковою працею, яка повністю розкриває заявлену тему, досягає поставленої мети та вирішує всі задачі, визначені в процесі дослідження.

Таким чином, рецензія на дисертацію є позитивною. Робота відповідає всім вимогам, що пред'являються до такого типу наукових праць як за змістом, так і за оформленням.

Попри те, що загалом дисертація оцінюється позитивно, варто звернути увагу на такі зауваження і дискусійні питання стосовно її положень.

1. На початковому етапі дослідження автор зазначає, що публічне адміністрування виконує виключно адміністративні функції, що покликані реалізувати ідеологію «служіння суспільству». Надалі він розширює цей тезис обґрунтуваннями наявності у його представників ряду функцій, що виходять за межі цієї концепції. Однак узагальнення про те, чому існує такий дисбаланс в ідентифікації сутності публічного адміністрування в Україні не надається.

2. Не зовсім виважено автор підійшов до формулювання твердження про те, що адміністративно-правова галузь наукових знань досі не сформувала єдиного наукового підходу до ідентифікації поняттєво-змістової визначеності категорії «інструменти публічного адміністрування в Україні», адже наразі майже усталеною є думка про те, що інструменти публічного

адміністрування мають розглядатися через призму їх функціонального призначення, нормативно-правового закріплення та практичного застосування.

3. Цікавить думка автора чому проблематиці стабілізаційних заходів присвячено лиш незначну частину дослідження.

4. Загалом роботі бракує ілюстрованого матеріалу, який міг би доповнити теоретичні положення та полегшити сприйняття складної інформації, зробивши її більш наочною та доступною.

Слід окремо наголосити, що наведені вище зауваження і дискусійні питання не мають впливу на наукову та прикладну цінність дисертаційної роботи, яка загалом складає враження цілісного завершеного монографічного дослідження з важливим внеском у розвиток наукової думки та практичної реалізації досліджуваної проблематики.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

У дисертації Рудяка Івана Сергійовича отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання. Дисертація демонструє високий рівень професійної підготовки автора, його здатність до критичного аналізу, формулювання обґрунтованих висновків та вироблення рекомендацій, що можуть бути впроваджені в практичну діяльність.

Робота є самостійною кваліфікаційною науковою працею, яка виконана ним особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених ним досліджень. Її результати можуть слугувати основою для подальших наукових розробок, удосконалення законодавчої бази, а також покращення управлінських і організаційних практик.

Структура та зміст дисертації відповідають її назві, всі розділи та підрозділи об'єднані спільним логічним задумом і спрямовані на досягнення поставленої мети дослідження. Кожен розділ послідовно

розкриває ключові аспекти теми, забезпечуючи її цілісність та наукову обґрунтованість. Підрозділи гармонійно доповнюють один одного, формуючи єдину концептуальну основу роботи.

На підставі вказаного вище можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Рудяка Івана Сергійовича на тему «Засади антикризового публічного адміністрування в Україні», подане на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм змістом відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, встановленим у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а його автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

доктор юридичних наук, професор,

завідувач відділу науково-правових експертиз

та законопроектних робіт

Науково-дослідного інституту

публічного права

Ксенія КУРКОВА